

مدینتک مرتبہ غایہ سنہ ایصال ایدن دین اسلام قطعات عالمی ثروت علمیه و انسانلری حریت فکریہ ایلہ مشحون ایتشدر .

ایشته بودقایق علویہ ایلہ مالی اولدینی ایچوندرک مدینت حاضرہ نک کسب ایتدیکی مرتبہ بالا هر زمانده ، هراقلمده اسلامیتک صاجدینی تخمک ثمرات نافعہ سیدر .

اوت ! بوکون ممالک متمدنه و مترقیہ نک کاشانه لری ، صنایعی ، مادی ترقیات کونا کونی ترین عیون ایلکده ایسه ده ، ترقیات اخلاقیہ و معنویہ نقطه نظرندن اوروپا اسلاملرک درجه سنہ حالا واصل اوله مامشدر .

بوکون مدینت حاضرہ نک موجودی اولمق ادعایله مغرور اولان اوروپا لیر شرقک فضائل معنویہ سی حقنده هیچ بر صورتده شق شفه ایتکه مفتر اوله من . الفضل للمتقدم فحواسنجه مدینت حاضرہ نک ، فلسفه نک ، اخلاقیاتک واضعلری ؛ وولتر ، روسولر ، مونتسکیولر اولیوب ؛ ابن سینا ، ابن رشدلر کی علامه لر ، ابن خلدونلر کی ارباب سیاستدر .

تاریخ مدینت تدقیق ایدیلر سه ترقیات علمیه و تجدیدات فکریہ خصوصنده اقوام اسلامیه نک ابراز ایلدکلری غیرت لر بتون دهشت و عظمتیله نظر لر مزی اشغال ایدر .

جهانک انظارنده تحقق ایلشدرک دین مبین احمدينک ظهوریله انوار مدینت نصل بر قوه خارقه ایلہ لمعه نثار اولمغه باشلامش ایسه عینی زمانده مسلمانلر برالدہ چراغ علم و معرفت ، دیکرنده میزان عدالت اولدینی حالده آسیادن خروج ایلہ اوروپا و افریقا ممالککده حکمفرما اولان ظلمت جهل و نادانی بی رفع ایدرک قطعات مذکورہ بی مستغرق انوار مدینت ایلشدر .

قرون وسطی نک آفاقی استیلا ایتش اولان ظلام جهالت صرف مجاهدین شجاعت قرین اسلامیانک همتلریله قالمش ، نور علم و معرفت شرقک مخزن علم و عرفانی اولان «ری» ، «بغداد» ، «سمرقند» دن آسمانی سحاب کثیف جهالت استیعاب ایتش بولسان ایتالیا ، سچلیا ، اسپانیا و فرانسه یه ادخال ایدلشدر .

قرون وسطی ده بحر بی پایان جهالتده پویان اولان اوروپا ، ملل قدیمه مدینتی بقایاسندن ده استفاده نک یولنی بوله مامش ایدی . اقوام قدیمه نک آثار علمیه سنی بیله آنجق اسلاملر اوروپا یه طانتدیلر . بیوک فره دریقک : «تاریخ دنیلان فن نه زماندن ابتدا ایدر ؟» سئواله جواباً ، بر حکیم مورخ طرفندن : «خرافاتک مرورندن صکرا باشلار» . دینلیدیکی کبی ترقیات صحیحہ طیبه ده انجق ادوار قدیمه نک سور و کلیوب کتیردیکی خرافات طیبه نک نهایت بولدینی کوندن اعتباراً ترقیه یوز طومغه باشلامشدر .

فن مذکور نیجه عصرلر مستور بولندینی ظلام خیالاتدن قورتیلهرق شرق و غرب مدرسلکی عنوان فاخرینی احراز ایلش بولسان حکما و اطباء اسلامیه نک دست فاضلانسیله یکیدن احیا

اوله محاسبه جی واردرک لوانک واردات عمومیه سندن خافل ، اوله مرکز لویه مربوط کویلری کز مکدن صرف نظر ، قضا لرینک اسملرینی بیله مشکلاتله تعداد ایدہ جک درجه ده جاهل .

بومأمورلره نه توصیه ایتسه کز سزه اظهار جهل ایدر ، یا خود بیان لاقیدی ایلر . مکتب سزلی حجر قدر غیر متاثر ، مکتبیلری مملکتته بیگانه و او نسبتده عاقل .

بونلرک یکانه معرفت لری اهالی آرد سنہ نفاق صوفقندر ، کندی اعتقاد لر نیجه وظیفه لرینک حسن ایفا یی صباحلین خانه آصفانه لرندن دائره حکومتہ کیتمک ، اوراده کاغد حواله و امضاسندن صکره اقشام عودتله اولرندہ مأمورین و اشراف دینلین الاخلاق سز مخلوقلره شاقلا بانلق ایتمکله حاصلدر . دائره مأموریتلرینک حدودینی کزوب احتیاج محلی بی اکلامق ، اکلامق ایسته مک پک فضلہ بر فعالیتدرک - کندی آبیئر نیجه - مرکز حکومتک منفعتلرینی کوز تمیدیکی بر صیره ده بوکا توسل حماقت اولور .

ایش بیلمز ، جاهل ادملر دن مرکب اولان اناطولی مأمورینی عینی زمانده لاقیدلکه ذاتاً سفیل و بیچاره اولان اهالی ایچون بر بلا اولیور .

بو حاللر قارشوسنده انسان «یارب» بومملکتک مأمور نرینه انصاف و یرہ رک ، دماغلرینه معلومات آشلا یهرق بر خارقہ ، بر معجزه کوستر . دیمکدن کندوسنی آلامیور .

ایکنجی بر مقاله ایلہ کویلر ده کی مکتبیلره بورالرده کی اهالینک صورت ارشادی حقنده وارد خاطر اولان مطالعہ بی یازہ جف . استانبول سلطانیسی معلملرندن

۱۰۰ ن

سبیل الرشاد

سبیل الرشادده ان شاء بوبایدہ کی ملاحظاتی بیلدیرہ جکدر .

مَقَالَاتُ

مفاخر طیبہ اسلامیه

۱

آسیانک خاور شرقی سندن طلوع ایدن اسلامیت ؛ که اساسی نوع بشری ظلام جهالتدن قورتامق ، غایه سی انسانیتی مدینتک مرتبہ قصواسنه ارتقا ایتدیر مکدر ؛ ایشته بودین عالی بر زمانلر شرقک صاف و فقط ضلالت و خیالات وادیلرندہ سائر اولان فکر باطنی تهذیب ، غربک ظلمتلر ایچنده دائر بولنان وحشیانه اطوارینی تبدیل ایلیرک وضع ایتدیکی حقایق مادیه و معنویه ، آچدینی شهره مدینت ایلہ جهانده تبدلات عظیمه ایقاع ایلشدر .

آزوقت ظرفنده سالکلرینی فکر آ انسانیتک اوج اقبالنه ، طبعاً

مدنیت اسلامیہ تاریخ ہجرتک یوز اوتوز سکیز سنہ سندن اعتباراً ایکی بیوک مرکزہ مالک ایدی کہ بونلرک بریسی (بغداد) ، دیکری ده اسپانیانک اندلس خطہ سیدہ کائن (قرطبه) بلدہ مشہورہ سی ایدی . بغداد دارالفنون بشیور سسنہ چار افطار عالمہ نشر ضیای معرفت ایلشدر .

فنون طبیہ دہ عصر مزیدہ بیسلہ حکمی جاری بر جوق نظریاتی ، امراض ساریہ دن چیچک و قزامق کی خستہ لقلر حقندہ الک مکمل آثاری ، عملیات جراحیایی ، فن تداوی و مفردات طی و اویوز علتک سبی اولان (سار قویت) نامندہ کی کوچک بوجکی ، ورم علتک ساری اولدیغنی اطباء اسلامیہ کشف ایتشدر ، ہم اولیلہ بر زماندہ کشف ایتشدر در کہ خرده بینک دکل اسمی ، خیالی بیله ذہنلر دہ رسم ایتہ مش ؛ غریبہ عالم طبابت نامندہ جدی بر اثر میدانہ کلمہ مش ؛ بتون اوروپانک امواج مدہشہ جہالت ایچندہ محو و نابود اولسنہ رمق قلمش ایدی .

حکما و اطباء اسلامیہ نک آثار متروکہ سی اوروپادہ عربلرک انقراضدن صکرہ عصر لرجه تدریس ایدلشدر . از جملہ اندلسک شوکت و عظمت علمیہ سی ارکاندن اولوب قرطبه نک مہد عرفاندہ پرور شیاپ کال اولان داهی شہیر (ابوالقاسم) ک فن جراحی بہ دائر آثاری فرانسیہ نک (مون پلیہ) واسپانیا و ایتالیانک بر جوق دارالفنونلرندہ درت یوز سنہ تدریس ایدلشدر .

سابق اطفال خستہ خانہ سی سرطیبی

بکاربکلی ابراہیم

• اللہ اکبر ! •

اسلامیت الک بیوک ، الک مقدس برکلمہ در . مسلمانلر ہر امر عظیم قارشوسندہ بولندقلری زمان «اللہ اکبر» دیر ، ایشہ باشلار ، متوکلا علی اللہ ثبات ایدر ، جناب واجب الوجوددہ بوجکی مسلمانلرہ قدرت صمدانیہ سیلہ امداد ایدر . بزم بیلدی کمز بودر ہر مؤمن موحدک عقیدہ سی دہ بودر ، بیلدی کی دہ بودر .

بز نہ نابالیون کی : پارہ ! پارہ ! دیہ بیلورز ، نہدہ عصر حاضر دولتری کی اسلحہ جدیدہ و مہمات عدیدہ بل باغلابیلیرز . بزم یکاہ ملجامز ، یکاہ امیدکامز جناب رب العالمینک قدرت صمدانیہ سی ، حضرت نذر الکائنات علیہ اکمل التحیات افندیمنک امداد روحانیہ سی اولہ بیلور . اکر بز بوکا کال صدق و خلوص و محبتلہ اعتماد ایدہ جک اولورسہق - شہہ یوقدر کہ ایدیورز ، بوتون قلب لر مز ایلہ بوکا شہادت ایدہرز - اوحالہ ذرہ قدر شہہ اولنہ مز کہ نصرت الہیہ دہ بزملہ در . اشته نص جلیل قرآن :

(اذ تستغيثون ربکم فاستجاب لکم انی مدمکم بالف من الملائکۃ مردفین) مضمون منیفی : مادامکہ سز ربکزرہ قارشو استغاثہ ایدیور ، کوہ نیورسکیز ؛ دعا کز مقبولدر ، دشمنلر کزہ قارشو بن سزہ روحانیت

اولنشددر . میلادک طقوز ، اون ، اون بر ، اون ایکی عصر لرندہ علم جلیل طبابت حکمای اسلامیہ نک ہمتلریلہ یک زیادہ ترقی ایدرک آفریقانک سواحل شمالیہ سیلہ بتون اوروپا مالکنہ انتشار ایتشدر .

اسپانیانک اندلس خطہ سی عربلرک فتحندن مقدم غریق لیلہ جہالت ایکن طارق بن زیاد و موسی بن نصیر طرفلرندن جابجار کز اولنہ ان اعلام مظفرقی متعاقب شعلہ علم و معرفت سراپا اسپانیا ، پورتیکز ، فرانسیہ دہ لمعہ شار اولشدر .

ازمنہ متوسطہ دہ اوروپا سفالت و جہالتک ماتم انکیز پوشیدہ سیاہنہ بورونہرک علم و فن ، حرفت و صنعت نامنہ حبہ واحدہ مالک اولدیغنی زمانلر صنایع اسلامیہ نک حصولہ کتیردیکی آثار نفیسہ ممالک افرنجیہ بازار لرندہ یک زیادہ رواجدہ ایدی .

شام ، قرطبه ، غرناطہ ، اشبیلیہ ، طلیطلہ نک اوانی سیم وزری ، اقمشہ نفیسہ سی اوروپا مالکنک ہر طرفہ سوق اولنور ایدی . شمعی اوروپا امتعہ سی شرقدہ نصل رواجدہ ، خلق بینندہ نہ یولہ مودا ایسہ میلادک اون ، اون ایکنجی عصر لرندہ بلاد مذکورہ اسلامیہ فابریقہ لری محصولاتی فرنک رجال و نسائی طرفندن صوک درجه مظهر رغبت اولقدہ ایدی .

ایستہ جہد و اقداملری دنیایی حیرتدہ براقان اسلاملر فنون و صنایع دہ بودر جہ ایلر دہ ایکن ممالک اجنبیہ اقوامی ادیان و مذاہب خرسیانیہ اختلافات و منازعاتلہ احتراصات سیاسیہ دن کوز آچہ میہرق جہل و نادانی ایچندہ بی مجال قلمش ایدی .

وقتاکہ مدنیت اسلامیہ جانب شرقدن ناہید فضیلت کی طلوع ایدرک ممالک افرنجیہ بی انوار سعادت اوریلہ ضیادار ، بالعموم اقوام و ملل مختلفہ بی عدالت ، حریت و جدان ، امنیت مال و جان ایلہ بختیار ، ازمنہ واعصار قدیمہ نک سور و کلیوب کتیردیکی انواع خرافاتلہ پریشان اولان فکرلری تسکین ایدرک بلاد و امصاری معمور و آبادان ایلدی ؛ غریبک مفکرہ سی دہ کشایش بولہرق کنیدیسنہ (علم و فن) . میل و ہوس او یانمغہ باشلاہ بیلدی .

بناء عالیہ فرنگلر بوندن صکرہ بغداد ، شام ، اندلس دارالفنونلرستہ اوروپادن طلبہ کوندروب ترقیات علمیہ ، صناعیہ و طبیہ دن حصہ یاب معرفت اولمغہ یوز طوتدیلر .

میلاد حضرت عیسی نک سکیز یوزنجی سنہ سندن بیک درت یوز طقسان ایکی تاریخنہ قدر اقوام نجیبہ اسلامیہ سیاست عالمنک فرمانفرماسی اولدقلری کی جہان علم و فنک دہ یکانہ حاکمی ایدیلر .

قرون وسطی دہ دکل یالکنز اوروپاہ ، بتون عالمہ بحق شان و شرف و یرن ملت انحق امت اسلامیہ اولوب فن طب ، ادبیات ، فلسفہ ، جغرافیاء ، تاریخ ، سیاحت ، حیوانات ، نباتات ، کیمیا ، جبر ، ہندسہ ، فن معماری و سائر دہ بیکلر جہ متخصص ذوات یتیشہرک علوم و فنون مذکورہ بی عادتاً یکیدن تأسیس ایدر جہ سنہ تدوین ایتشدر در کہ بونلرک حلقہ تدریسندہ دیزچوکن اوروپا طلبہ سی ممالک افرنجیہ دہ تسلیم روح ایلش بولنہ مدنیتک احیاسنہ باعث اولشدر .